

Kuidas vaeuudiseid ära tunda ja kust leida usaldusväärset infot?

15-18

1 h
30 m

ÕPPE-EESMÄRGID

- Määratleda, mis on võltsuudised
- Tutvustada võltsuudiste ühiseid tunnuseid
- Teha vahet usaldusväärsetel ja ebausaldusväärsetel teabeallikatel
- Kasutada strateegiaid allikate usaldusväärseuse hindamiseks
- Rakendada kriitilise mõtlemise oskusi teabe õigsuse määramiseks

VAJALIKUD MATERJALID

- Arvuti internetiühendusega ja projector
- Jaotusmaterjalid allikate hindamise kohta
- Näited võltsuudiste artiklitest
- Näited usaldusväärsetest teabeallikatest

ÕPISTENAARIUM JA KAVANDATAVAD TEGEVUSED

1) Sissejuhatus (10 minutit)

Tutvustage võltsuudiste teemat ja võltsuudiste levikut tänapäeva ühiskonnas. Küsige õpilastelt, kas nad on kunagi võltsuudiseid kohanud ja milline oli nende kogemus.

Võltsuudiste defineerimine (15 minutit)

Määratlege, mis on võltsuudised, ja tooge näiteid erinevat tüüpi võltsuudiste kohta. Arutage, kuidas võltsuudised võivad olla kahjulikud ja miks on oluline neid ära tunda. Määratlege ja arutage võltsitud või kallutatud uudiste tuvastamise tehnikaid. Rõhutage, kui oluline on olla kriitiline teabetarbija.

2) Võltsuudiste omadused (15 minutit)

Tutvustage faktide kontrollimise kontseptsiooni ja andke õpilastele praktilisi strateegiaid uudiste autentsuse kontrollimiseks. Julgustage neid viima teabele mitmest usaldusväärsest allikast. Esitage võltsuudiste tavaliste tunnuste loend, nagu sensatsioonilised pealkirjad, emotsionaalne keel ja allikate puudumine. Arutage, miks neid omadusi võltsuudiste artiklites sageli kasutatakse.

3) Allikate hindamine (20 minutit)

Tutvustage allikate usaldusväärsuse hindamise strateegiaid, näiteks kontrollige autori volitusi, uurige artiklis viidatud allikaid ka otsige kallutatust. Tooge näiteid usaldusväärsetest teabeallikatest, nagu akadeemilised ajakirjad, valitsuse veebisaidi ja mainekad uudisteväljaanded.

4) Võlts- või kallutatud uudiste tuvastamise tehnikad (20 minutit)

Esitage võltsuudiste tuvastamise tehnikate loend:

Kontrollige allika usaldusväärsust

Tehke ristviide mitme allikaga

Uurige autori volitusi

Uurige avaldamiskuupäeva

Otsige toetavaid tõendeid

Kontrollige pilte ja videoid

Kasutage faktikontrolli veebisaitide, mis on spetsialiseerunud uudiste täpsuse hindamisele. Sellised saidid nagu Snopes, FactCheck.org ja PolitiFact võivad anda ülevaate konkreetsete väidete usaldusväärsusest.

5) Tegevus: allikate hindamine (30 minutit) Interneti-ajalehtede, sotsiaalvõrgustike uudiste, erinevate saitide artiklite näitel vastavalt võltsuudiste tuvastamise tehnikate loendile. Tooge näiteid usaldusväärsetest teabeallikatest, nagu akadeemilised ajakirjad, valitsuse veebisaidid ja mainekad uudisteväljaanded.

6) Järeldus: Kriitiline Mõtlemine (20 minutit)

Arutage, kuidas kriitilise mõtlemise oskusi saab teabe täpsuse määramiseks rakendada. Tooge näiteid levinud loogikavigade kohta ja nende kasutamise kohta teabega manipuleerimiseks.

EELDATAVAD RASKUSED JA VÕIMALIKUD LAHENDUSED

- Mõnel õpilasel võivad tekkida raskused võltsuudiste artiklite äratundmisega.
Lahendus: tooge selgeid näiteid ja selgitage võltsuudiste ühiseid omadusi.
- Mõned õpilased ei pruugi olla tuttavad allikate hindamise strateegiatega.
- Lahendus: andke õpilastele jaotusmaterjalid ja ka piisavalt aega uurimiseks.

HINDAMINE

- Paluge õpilastel kirjutada lühike mõtisklus selle kohta, mida nad võltsuudiste äratundmise ja kehtivate allikate leidmise kohta õppisid.
- Laske õpilastel uudislugu ise hinnata ja koostada oma leidudest lühike aruanne.
- Otsige võltsuudiseid mis tahes kasutatavast sotsiaalmeediast

IISAINFO

- Rõhutage, kui oluline on olla skeptiline võrgus leiduva teabe suhtes ja allikate kontrollimise vajadust.
- Julgustage õpilasi veebis leitud teavet kontrollima ja oma leide teistega jagama.

BIBLIOGRAAFIA

- The News Literacy Project. (n.d.). Retrieved September 16, 2021, from <https://newslit.org/>
- FactCheck.org. (n.d.). Retrieved September 16, 2021, from <https://www.factcheck.org/>
- Snopes. (n.d.). Retrieved September 16, 2021, from <https://www.snopes.com/>